

‘Hij zei: weet je nog van die en die? We threw them in the sea’

“

Julio was een heel aardige vent en een prima collega

Tim Weert, oud-collega Julio Poch en getuige

VOORGESCHIEDENIS

Op 22 september 2009 wordt Julio Poch op aanwijzing van de Nederlandse justitie gearresteerd op het vliegveld van Valencia, als hij aankomt na zijn laatste vlucht als gezagvoerder van Transavia. Poch, sinds 1988 in dienst bij Transavia, wordt verdacht van betrokkenheid bij dodenvluchten tijdens de Argentijnse dictatuur (1976-1983).

Het Spaanse kabinet gaat nog hetzelfde jaar akkoord met zijn uitlevering aan Argentinië. Poch ontkent hardnekkig. Hij zegt tijdens een pilotendiner op Bali in 2003 'verkeerd' te zijn begrepen. Collega's, onder wie Edwin Reinoudt Brouwer en Tim Weert, zijn getuige van Pochs felle uitspraken. Zij zitten die avond recht tegenover hem.

In 2005 doet een collega na gesprekken met getuigen persoonlijk aangifte bij het Internationaal Strafhof. Reijnoudt Brouwer, Weert en nog enkele anderen worden gehoord door de Nationale Recherche en de Argentijnse onderzoeksrechter Sergio Torres.

Dagblad *De Telegraaf* speelt het afgelopen jaar een belangrijke rol. De krant reist ondermeer naar Argentinië en is de spreekbuis van Poch. Getuigen Weert en Reijnoudt Brouwer worden op internet gekwalificeerd als NSB'ers, verraders en matenaaiers.

Liesbeth Zegveld, de advocate van Reijnoudt Brouwer en Weert: 'Formeel is een Nederlands staatsburger verplicht tot het doen van aangifte als hem oorlogsmisdaden zoals begaan tijdens het regime Videla ter ore komen. De getuigen hebben geen oordeel over diens schuld of onschuld.'

Het onderzoek tegen Poch is in handen van de Argentijnse justitie. Zegveld kent het dossier niet. Mocht de verklaring van haar cliënten de hoofdmoot van de aanklacht vormen, dan is de kans op veroordeling van Poch nihil. Als hij voor de dodenvluchten wordt veroordeeld, verdwijnt hij voor de rest van zijn leven achter slot en grendel.

Julio Poch zat vijftien maanden, waarvan een belangrijk deel in Argentinië, vast. Hij kwam eind december 2010 op borgtocht vrij.

Edwin Reijnoudt Brouwer reproduceert hoe zijn collega Julio Poch tijdens het pilotendiner in 2003 op Bali reageerde op de vraag hoe dat precies ging, zo'n dodenvlucht boven de oceaan, waarbij tegenstanders van de Argentijnse dictator Videla uit het vliegtuig werden gekieperd.

Hij strekt de arm, draait zijn pols een kwartslag, maakt met zijn hand een beweging naar rechts en laat hem dan achteloos kantelen. Brouwer: 'Hij zei er niets bij, keek me alleen maar heel strak aan. Als vlieger weet je op zo'n moment genoeg.'

Edwin Reijnoudt Brouwer (51), ruim een kwart eeuw gezagvoerder op de B737 van Transavia, is niet overmand door emotie vanwege het leed dat Julio Poch heeft aangericht. Hij weet niet eens of dat zo is. Acht jaar geleden kon hij Videla niet van Pinochet onderscheiden. Dus nee, dat is het punt niet. Maar hij heeft er inmiddels zelf zwaar onder te lijden.

's Nachts op weg naar het toilet heeft hij al spijt dat hij zijn bed heeft verlaten, want eenmaal opgestaan is hij klaarwakker en kan hij de slaap niet meer vatten. Hij maalt. Als vader van twee pubers hoeft hij echt niet met ze naar de bioscoop te gaan. Wilkeurig welke scène, een evangelie, een vliegtuig; zijn gedachten zijn elders, bij Julio Poch. Op vakanties is het al net zo.

Bij Tim Eisso Weert (45), ook gezagvoerder en eveneens hoog op de ladder van senioriteit bij Transavia, pakt zijn dochtertje hem vast als het even niet meer gaat. 'Ik ben trots op jou.' Ja, de slaap is slecht. 'Dan word ik wakker en ben ik boos op mezelf, omdat ik er weer aan denk.'

Het pilotendiner van december 2003 heeft diep ingegrepen in het leven van de families Reijnoudt Brouwer en Weert. Maar hun verhaal begint eerder - ver voor 2003.

1989

Weert: 'Ik kwam op mijn 21ste rechtstreeks van de vliegschool als copiloot bij Transavia binnen. Eind jaren tachtig groeide het bedrijf ontzettend snel. In 1988 werden piloten via een uitzendbureau ingehuurd en van hen was Julio er een. Ik ken hem dus al heel lang.'

Reijnoudt Brouwer: 'Hij heeft bij mij als copiloot gevlogen. Dat waren soms lange vluchten.'

Weert: 'Julio had veel ervaring. Hij werd in recordtijd gezagvoerder.'

Reijnoudt Brouwer: 'Nu hebben

Transavia-piloten Tim Weert en Edwin Reijnoudt Brouwer legden deze week verklaringen af in de zaak-Julio Poch. Hoe bekentenissen tijdens een diner in Bali hun levens overhoop gooiden.

Door Frank van Zijl
Foto's Joost van den Broek

2003

Weert: 'Kijk, deze foto: hier zit mevrouw Poch, hier meneer Poch, recht tegenover hem zitten een derde collega, Edwin en ik.'

Reijnoudt Brouwer: 'Er waren drie lange tafels. De tafelschikking berustte op louter toeval.'

Weert: 'We hadden het over mooie vrouwen, het ging over Máxima. Edwin zei dat hij Willem-Alexander wel begreep. Toen maakte iemand de opmerking: 'Ja, alleen die schoonvader hè?'

Weert: 'Je wilt het niet weten. Julio was een heel aardige vent en een prima collega.'

Reijnoudt Brouwer: 'Daarna kreeg je de grappen in het bedrijf.

Reijnoudt Brouwer: 'Want ik had aanmerkingen op pa Zorreguieta. Ik zei: het kan niet zo zijn dat je niet weet dat er duizenden mensen worden vermoord als je één van de bazen bent van een land...'

Weert: 'Ik herkende Julio niet meer. Hij werd heel fanatiek: *Zorreguieta, he knew nothing!* Ik denk: wat is dit joh. Doe normaal.'

Reijnoudt Brouwer: 'Hij werd alleen maar bozer: *Zorreguieta, he knew nothing!*'

Weert: 'Het was net of ik een klap in mijn gezicht kreeg. Je maakt wel eens mee dat iemand in je omgeving van zijn voetstuk valt. Dan heb je een soort 'oh, no'-effect: dit kan niet waar zijn. Hij riep: *You should understand there was a war going on! People died on both sides, that is normal during a war!* Hij richtte zich tot mij: joh, wat weet jij ervan, *you were not even born!*'

Reijnoudt Brouwer: 'Toen werd hem gevraagd hoe zo'n vlucht in de praktijk ging. Hij maakte die handbeweging: tak!'

Weert: 'Ik vroeg hem hoe hij kon meewerken aan de executie van zijn

Reijnoudt Brouwer: 'Weet je nog van die, en die? *They were left wing terrorists!* Voor hem waren het allemaal *left wing terrorists*. Hij zei: *We threw them in the sea.*'

Weert: 'Ik zei: in mijn opinie is dat een *very inhumane way to kill people.*'

Reijnoudt Brouwer: 'En Julio antwoordde: *Oh well, come on! They were drugged, you know.*'

Weert: 'Ik dacht: dit kun jij alleen maar gedaan hebben als je ertoe bent gedwongen. Ik vond het verschrikkelijk voor hem, voelde medelijden: *How terrible for you!* Het is een stukje film in mijn hoofd. Ik kan het me nog zo goed herinneren. Ik heb mezelf moeten herpakken en heb een tijdje naar mijn bord zitten staren.'

Reijnoudt Brouwer: 'Toen werd hem gevraagd hoe zo'n vlucht in de praktijk ging. Hij maakte die handbeweging: tak!'

Weert: 'Ik vroeg hem hoe hij kon meewerken aan de executie van zijn

eigen mensen, wetende dat ze geen enkele vorm van proces hadden gehad. Hij werd steeds feller: *They were terrorists! They didn't deserve better!* Ik zei: 'Als jij iemand executeert, dan geef je daarna het lichaam toch terug aan de familie? Er lopen nu nog steeds dwaze moeders op het Plaza de Mayo.'

Reijnoudt Brouwer: 'Those so called *madres!* They should have known better! They should not leave their children in the streets. We should have killed them all!'

Weert: 'En toen was ik zo boos, en zo verdrietig dat ik weg wilde van die tafel. Ik ben opgestaan, maar Edwin drukte mij terug in mijn stoel.'

Reijnoudt Brouwer: 'Ik keek hem aan en zei: *Tim, they were drugged you know, no problem!* Zo van laat maar, dit heeft geen zin. Gadverdamme, dacht ik, dit gaat helemaal de verkeerde kant op. We zijn daarna op een ander onderwerp overgegaan.'

'Dit is het, hier eindigt het. Toen ik

“

Met zijn arrestatie in 2009 begon voor ons de hel

Edwin Reijnoudt Brouwer, oud-collega Julio Poch en getuige

drugged, you know'. Galgenhumor, daarbij bleef het.'

2006

Weert: 'In maart 2006 kreeg ik een telefoontje van een collega. Hij vroeg of ik alsnog aangifte wilde doen. Maar ik voelde daar niks voor, ik had het gemeld aan mijn vertrouwensman en wilde er verder niets mee te maken hebben.'

Reijnoudt Brouwer: 'Dat telefoontje heb je aan mij te danken. Ik stond met die collega, een oud-marienvlieger, voor de smoelenwand voordat we een vlucht zouden maken. Hij vroeg: wie is die man? Ik zeg: dat is nou Julio P., ik vertel je straks meer over hem. Zo is het gekomen. Hij vond dat het opnieuw aanhangig moest worden gemaakt, want kennelijk werd er niets serieus onderzocht. En de verhalen over Poch bleven rondgaan.'

Weert: 'Hij heeft uiteindelijk de aangifte gedaan bij het Internationaal Strafhof. Ik heb voor hem het hele verhaal op papier gezet en dat aan Edwin en de andere getuige laten lezen: klopt dit? Want het moest van a tot z kloppen. Zij waren blij dat ik het had gedaan.'

Weert: 'Hij heeft uiteindelijk de aangifte gedaan bij het Internationaal Strafhof. Ik heb voor hem het hele verhaal op papier gezet en dat aan Edwin en de andere getuige laten lezen: klopt dit? Want het moest van a tot z kloppen. Zij waren blij dat ik het had gedaan.'

Weert: 'Hij heeft uiteindelijk de aangifte gedaan bij het Internationaal Strafhof. Ik heb voor hem het hele verhaal op papier gezet en dat aan Edwin en de andere getuige laten lezen: klopt dit? Want het moest van a tot z kloppen. Zij waren blij dat ik het had gedaan.'

2008

Weert: 'In december 2008 werd ik gebeld door de Nationale Recherche. Hij werd gezegd dat er een rechts-hulpverzoek lag uit Argentinië en dat wij gehoord zouden worden. Onze verklaringen zouden dienen als aanvullend bewijs.'

'Ik ben met lood in mijn schoenen naar dat verhoor gegaan. Er was iemand van de Nationale Recherche, een officier van justitie, een medewerker van de ambassade en de Argentijnse onderzoeksrechter Sergio Torres. Ik mag over de inhoud van het gesprek niets zeggen, dat heb ik mijn verhaal verteld. Ik moest het kwijt. Ik lag na die ervaring op Bali nachten wakker. Ik heb er een nachtmerrie over gehad. Ik werd zelf het vliegtuig uitgegooid...'

'Of het nu waar is dat Julio bij die vluchten was betrokken, of niet: ik vond dat het op hoger niveau moest worden uitgezocht. Ik dacht: ik zal er ooit nog wel eens een oproep voor krijgen, dit is het voor nu, ik heb aan mijn morele verplichting voldaan.'

Reijnoudt Brouwer: 'Onderling werden er niet veel woorden meer aan vuil gemaakt. Er was hoogstens eens een cynische opmerking als wij elkaar tegenkwamen: *They were*

een Argentijnse gezagvoerder van Transavia in Valencia was opgepakt vanwege mogelijke betrokkenheid bij dodenvluchten. Ik dacht: Zo! Het is dus toch waar. Ik kwam aangeslagen op mijn werk. De crewroom was vol. Het ging nergens anders over.'

Reijnoudt Brouwer: 'Je denkt: er ligt een pak bewijs, het is duidelijk.'

Weert: 'Ik vloog die dag op Rhodos, daarna door naar Eindhoven. In het crewhotel zette ik mijn telefoon aan. Binnen dertig seconden belde het NOS *Journal*. Onze namen en geboortedata stonden in alle Latijns-Amerikaanse media. Ik kreeg sms'jes: 'Smerige NSB'er, verrader, hoe kun je dit maken?' We werden afgemaakt.'

Reijnoudt Brouwer: 'Op het vliegersforum op internet stond dat wij Julio aan de schandpaal hadden genageld. *De Telegraaf* begon een hetze. Wij zouden bezig zijn met roddel en achterklap. En alles wat je tegen die onzin inbrengt, is weer een pagina in die krant.'

Weert: 'Je leven verandert compleet.'

Reijnoudt Brouwer: 'Sinds die arrestatie sta ik stijf van de stress. Thuis gaat het alleen nog hierover. Dan staan er weer van die fijne dikke koppen in *De Telegraaf* en dan moet jij naar je werk. Dat gaat niet. Ik ben er al eens drie weken tussenuit geweest. Want je staat ermee op en je gaat ermee naar bed. Ik zou wel eens een nacht willen doorslapen. Maar dat lukt niet, al vijftien maanden lang.'

Weert: 'Het is zwaar. Ik heb drie puberkinderen, van 11, 13 en 15. Mijn vrouw staat faliekant achter me. Al in 2006 heeft ze tegen me gezegd: je kunt niet anders, de juiste weg is niet altijd de gemakkelijkste. Maar het trekt een enorme wissel op je leven, het vreet aan je. In november vorig jaar, toen wij in de krant weer werden beticht van allerlei leugens, dacht ik: ik moet mezelf beschermen. Toen heb ik me ziek gemeld, ben ik er zes weken uit geweest.'

Reijnoudt Brouwer: 'Julio ziet ons als de boosdoeners. Maar wij hebben hem niet beschuldigd, wij hebben hem ook niet opgepakt en vijftien maanden in de cel gegooid. Dat is een zaak van justitie. Wij zijn alleen getuige geweest bij het diner. We hebben zijn woorden herhaald. Ondertussen worden we in een hoek gedrukt waar we helemaal niet willen en horen te zijn.'

Weert: 'Wij hebben nergens spijt van. Het is spijtig dat het zo is gelopen. De prijs die wij betalen voor het vervullen van onze burgerplicht is enorm hoog. Veel hoger dan ik ooit had kunnen dromen. Als ik het van tevoren had geweten, was ik aan een andere tafel gaan zitten.'

Reijnoudt Brouwer: 'Ik ook.'